

Halmai Péter

Az EU helyreállítási tervének hatása az Európai Unió és hazánk gazdasági növekedésére

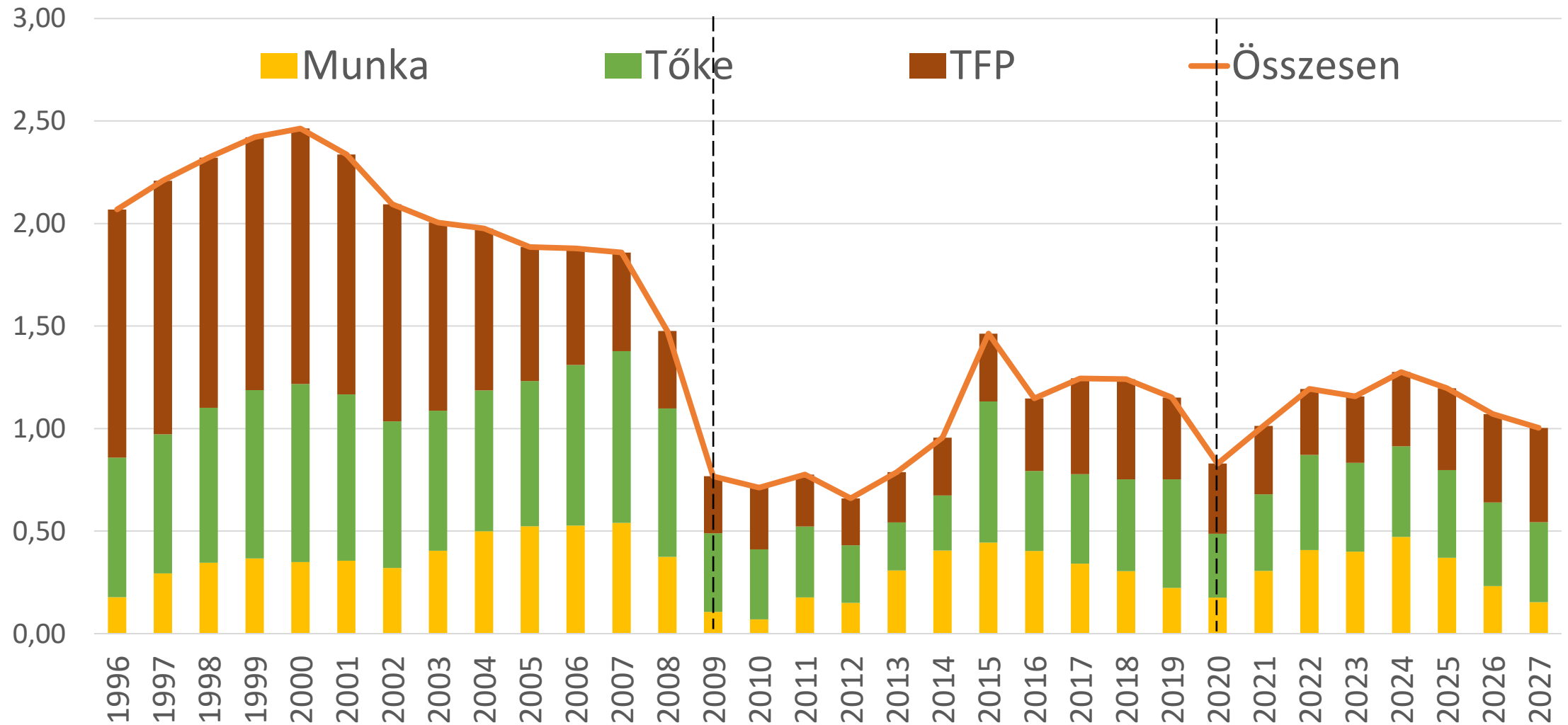
Költségvetési Tanács – Magyar Közgazdasági Társaság

2023. október 05.

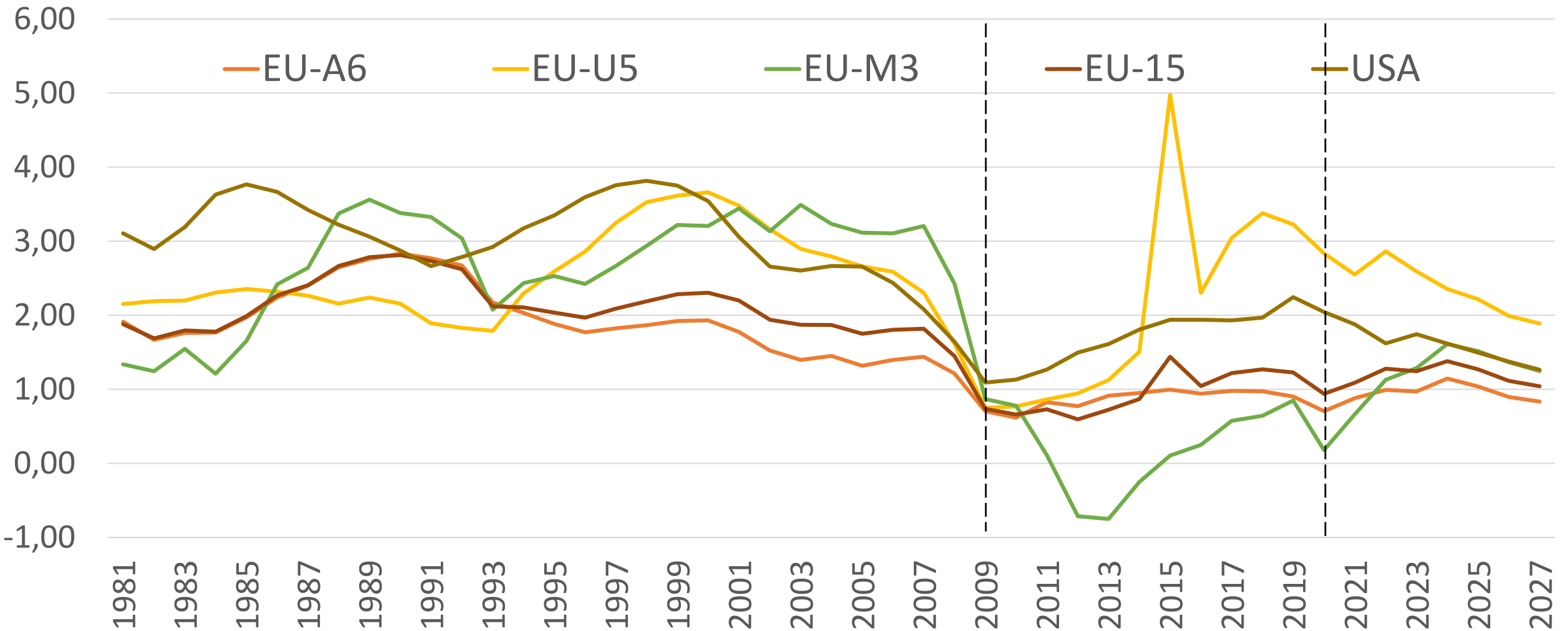
A kutatás fő céljai:

- a COVID-19 válság kitörése utáni időszak európai potenciális növekedési folyamatainak áttekintése az EU, az euróövezet, illetve az egyes főbb országcsoportok, továbbá meghatározó tagállamok szintjén;
- középtávú projekció az aktuális és a potenciális növekedés alakulásáról, a növekedési képességet erősítő egyes tényezők azonosítása,
- az EU Next Generation programja lehetséges makrogazdasági, azon belül növekedési hatásainak bemutatása az EU-ban és a magyar gazdaságban.

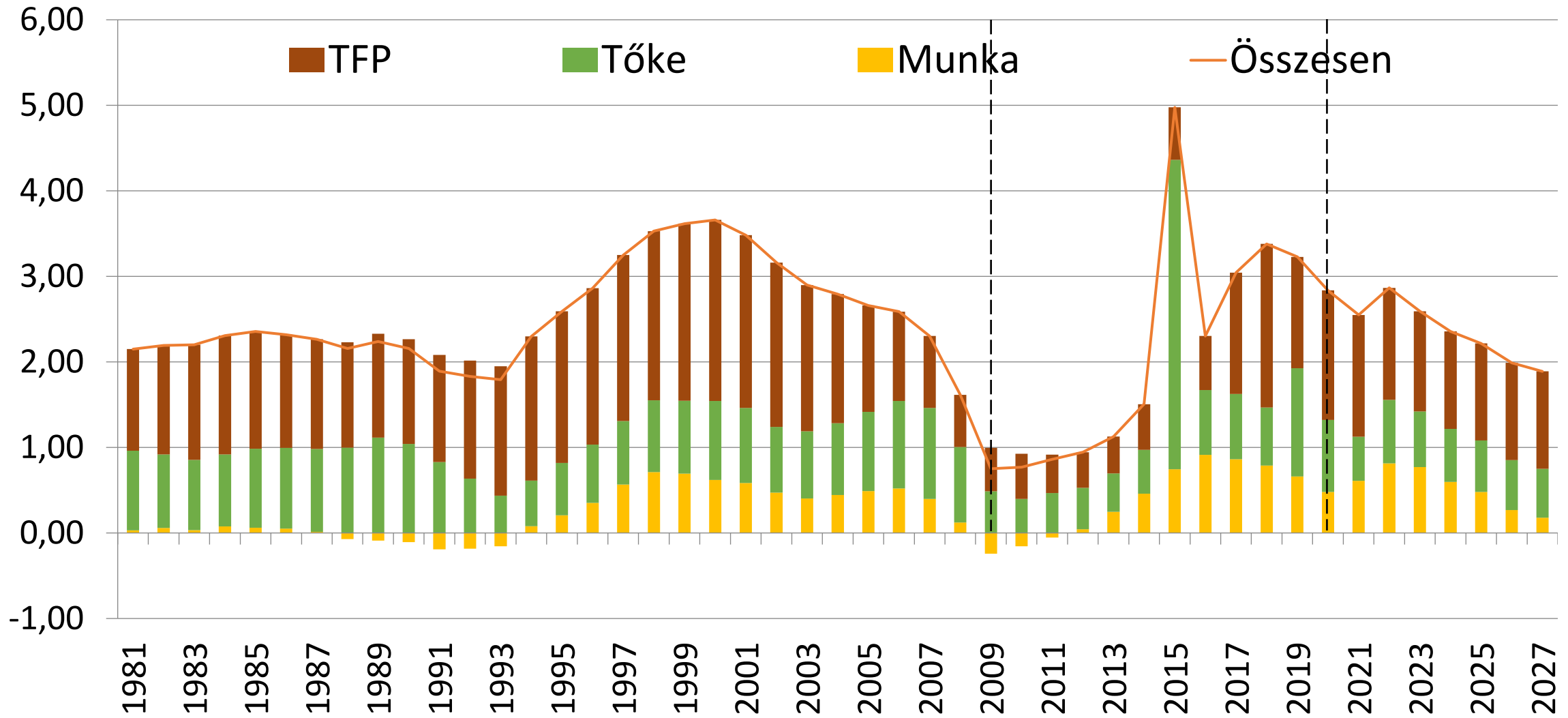
Az EU14 növekedési modellje (potenciális növekedés és annak fő tényezői)

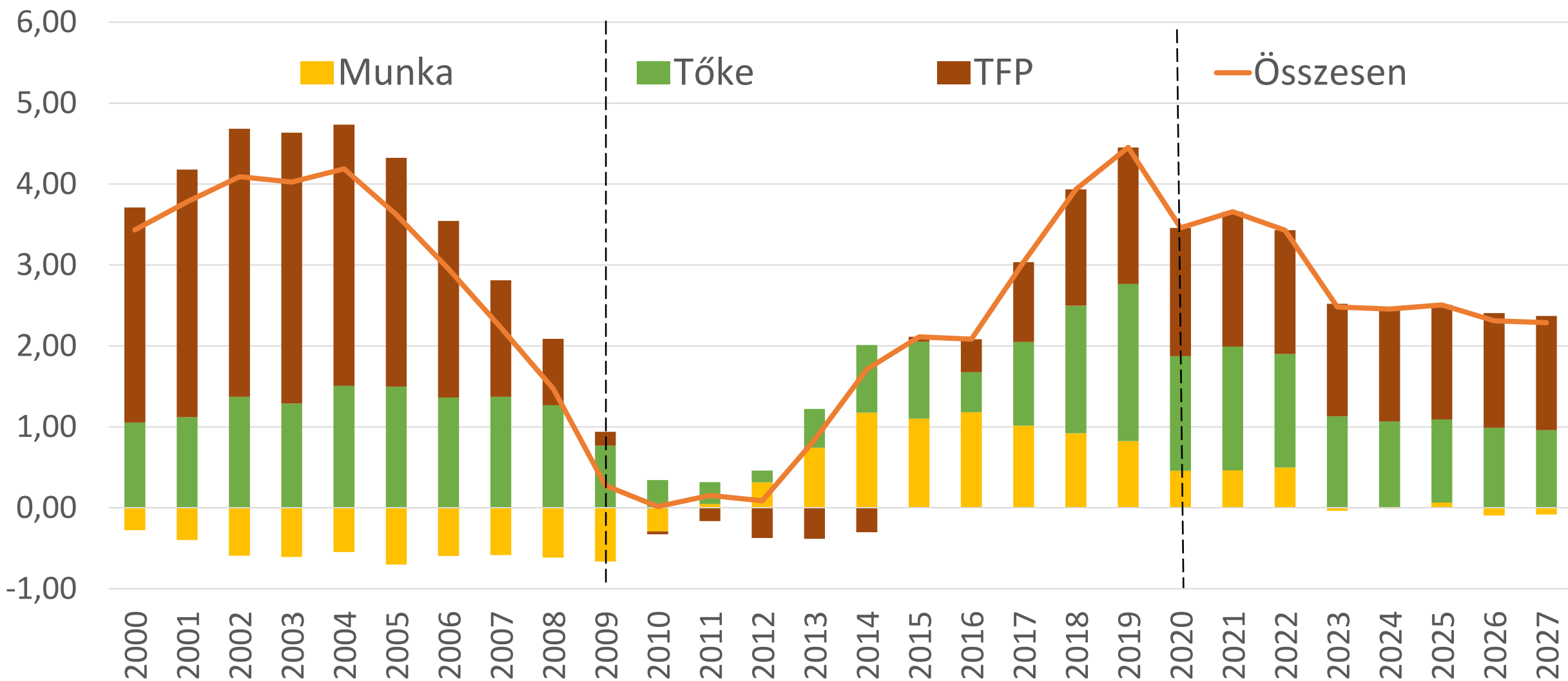
A potenciális növekedés alakulása a vizsgált országcsoportok átlagában

Az EU U5 növekedési modellje (potenciális növekedés és annak fő tényezői)

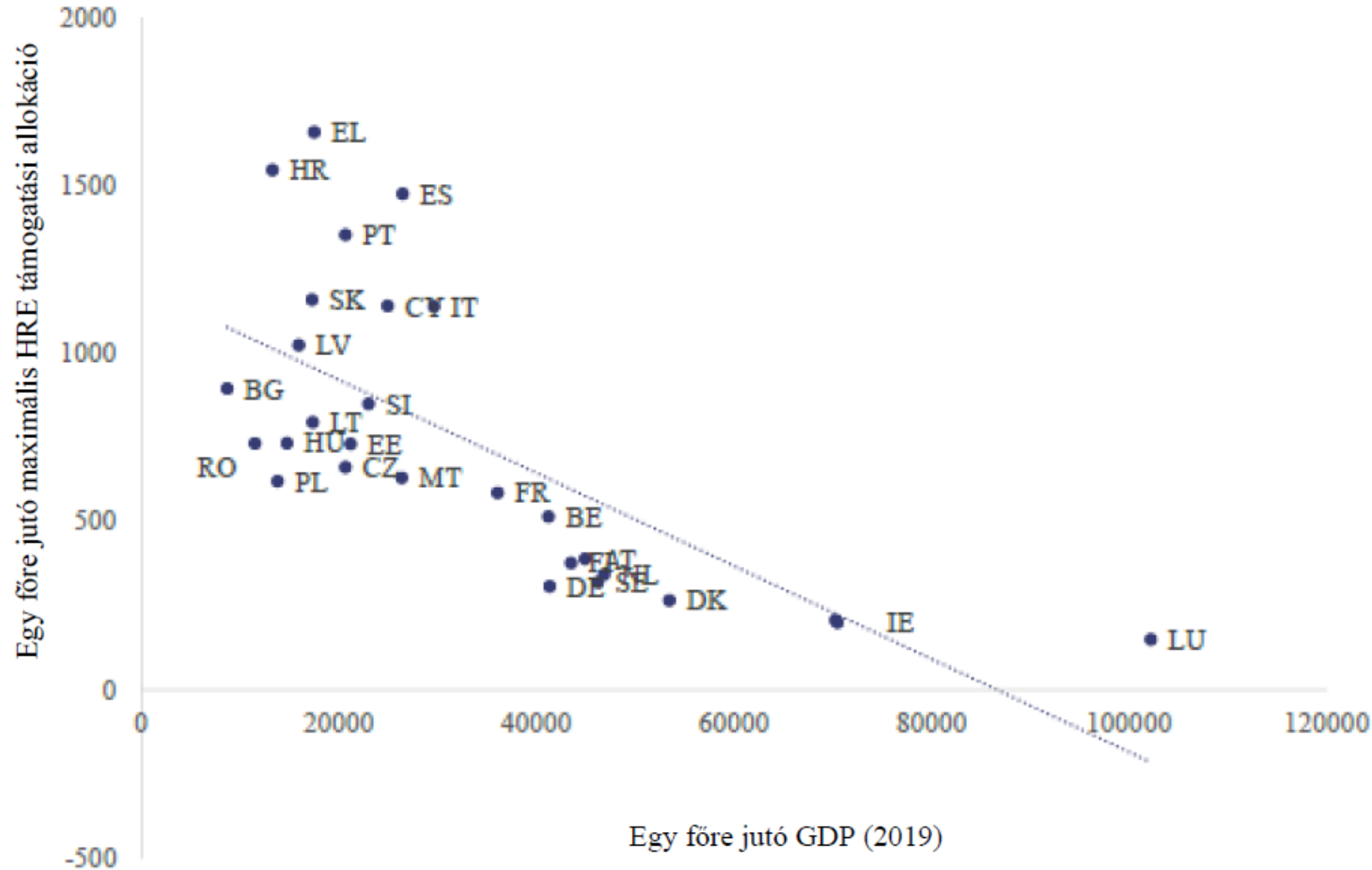
Magyar növekedési modell

A magyar növekedési képesség, annak dinamikája lényeges tényezői:

- a potenciális növekedés a 2008-2013 közötti időszakban de facto megszűnt, a növekedési potenciál felélesztése elemi gazdaságpolitikai feladattá vált;
- minthogy a kibocsátási rés 2009-2014. között negatív előjelű volt, az aktuális növekedés dinamikája átmenetileg magasabb lehetett a potenciális növekedés üteménél;
- a növekedési képesség helyreállása döntően extenzív tényezők révén (2012-2016. között a munkatényező, 2015-től a tőketényező hozzájárulása vált meghatározóvá), e tényezők további növelésének a lehetőségei behatároltak;
- a *teljes tényezőtermelékenység* hosszú évekig nem járult hozzá a potenciális növekedéshez, hatása csak a legutóbbi években nőtt meg;
- a potenciális növekedés forrásai között a kilábalás során a *termelékenység* csak 2017-től múlta felül a munkatényező hatását;
- fenntartható, dinamikus növekedési pálya csak a potenciális növekedés ütemét tartósan növelő, *mélyreható strukturális reformok* révén lehet megalapozható.

Az egy főre jutó maximális RRF támogatás, illetve GDP (EUR)

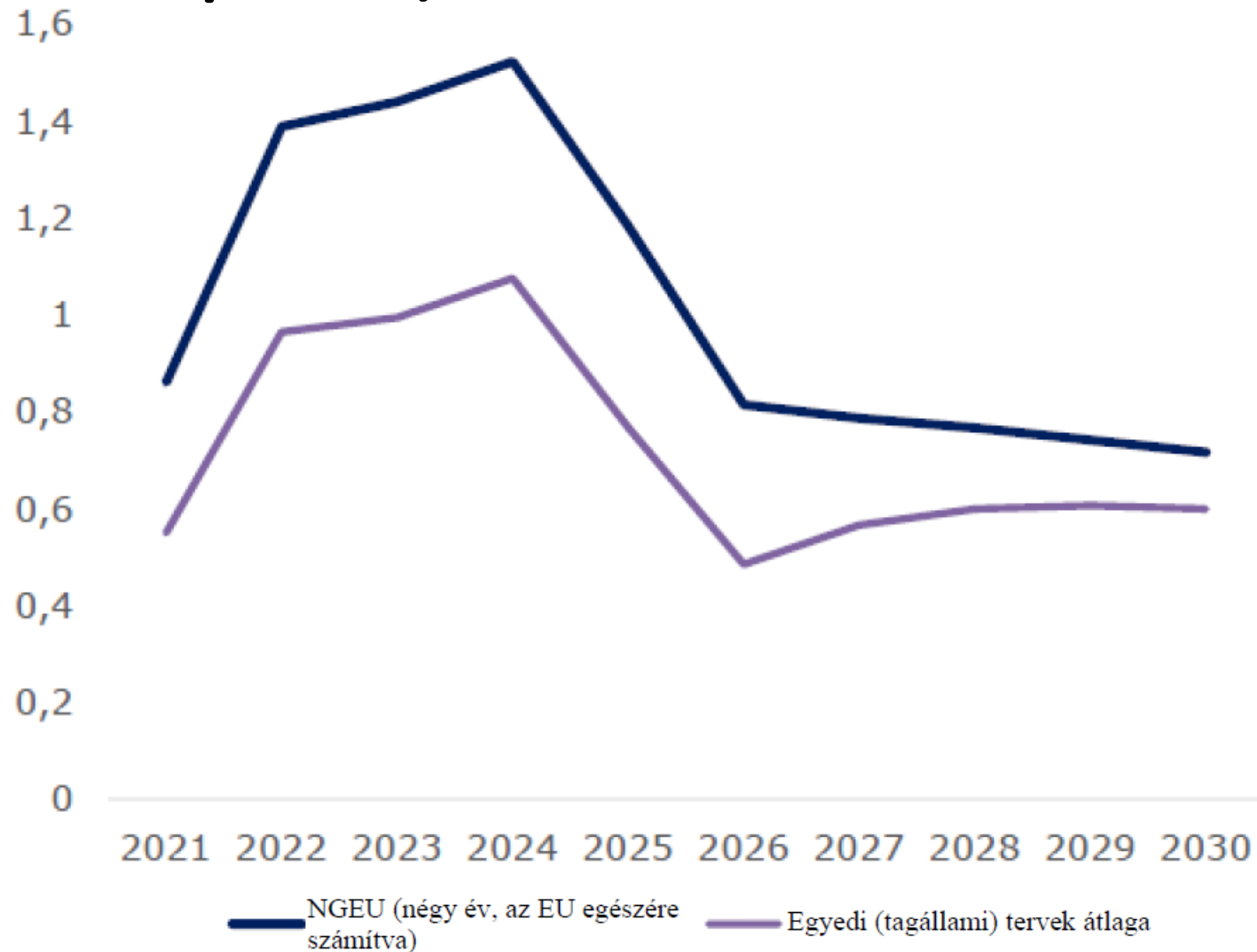
Növekedési hatások EU szinten

- ökonometriai modell szimulációk az NGEU beruházások jelentős növekedési hatását azonosítják
- „gyors” NGEU scenárió (négyéves megvalósítás): évi reál GDP 2024-ben kb. 1,5%-kal magasabb szintet érhet el, mint NGEU beruházás nélkül
- produktív köztőke beruházások növelik az aggregált keresletet és serkentik a potenciális növekedést
- kínálati oldali hatások az implementációs szakaszon túlnyúlnak, hosszútávú multiplikatív hatásokhoz vezethetnek. 20 éves távlatban az EU GDP-je 0,5%-kal magasabb lehet, mint NGEU beruházások nélkül.

NGEU: koordinált növekedés, tovagyrűzés, szinergia

- az NGEU eleve koordinált növekedésre irányul
- várt hatások jelentős része tovagyrűzés → közös akció előnyei szimultán beruházás: minden tagállam növekedik, ez növekedést generál az importban és az exportban egyaránt
- a tovagyrűző hatások magyarázhatják az összes növekedési impulzus mintegy egyharmadát
- tagállami tervek egyedi hatásainak aggregálása így jelentősen alábecsüli az NGEU teljes makrohatásait

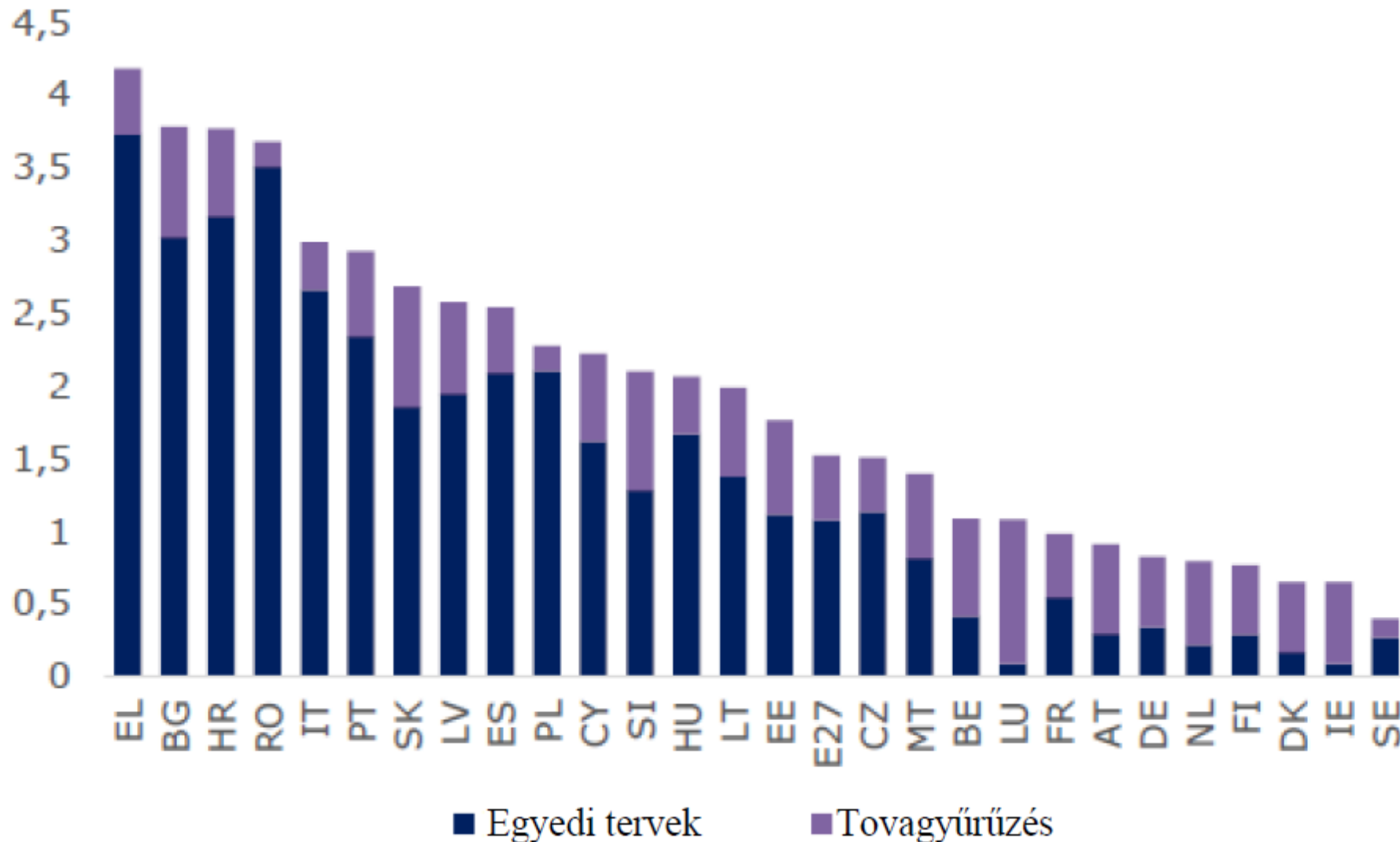
Az NGEU EU reál GDP-re gyakorolt hatása % (4 éves kiadási profil)

GDP hatások

- **közvetlen hatásokká és tovagördülő hatásokká lebontva eltérő mintázatok a tagállamok között**
- **a tervezés szerint az NGEU erősen támogatja a konvergenciát az EU gazdaságában**
- **adott allokációs kulcs mellett a legerősebb növekedési hatások azokban a gazdaságokban, ahol az egy főre jutó GDP átlag alatti, s amelyeket a krízis legkeményebben érintett**
- **a tovagördülő hatások szerepe viszonylag kisebb, ha a fő kereskedelmi partnereik kisebb allokációt kapnak, és/vagy a gazdaság kevésbé integrálódott nemzetközi értékláncokba és kereskedelmi hálózatokba**

Az NGEU évi hatásainak (%) csúcса a tagállamok között (négy éves időszak)

NGEU: szignifikáns hatás és potenciál

- **Az NGEU (döntően az RRF) révén az alappályánál szignifikánsan jobb helyreállási pálya érhető el, mind a GDP, mind a munkapiaci feltételek tekintetében**
- **implementáció: középpontban a magas minőségű közberuházások és az addicionalitás, várhatóan szignifikáns módon nőhet a GDP a helyreállítási szakaszban**
- **a finanszírozás oda áramlik, ahol arra a legnagyobb szükség van**
- **pozitív tovaryűrűző hatások a kis és nyitott gazdaságokban a legmagasabbak, amelyek kisebb támogatás allokációja is nagyban támogatja a növekedést szerte az EU-ban**
- **a magas minőségű közberuházások szignifikáns módon növelhetik a potenciális kibocsátást az implementációs időszakon túl is, hozzájárulva a középtávú kihívások (klímaváltozás, digitalizáció stb.) kezeléséhez.**

REPowerEU: a magyar HRT kiegészítése

- **2023. augusztus 31-én új REPowerEU-fejezet: 0,7 md. EUR támogatás, 3,9 md. EUR hitel.**
- **Reformintézkedések és beruházások célja:**
  - az ország orosz fosszilis tüzelőanyagtól fennálló függőségének csökkentése
  - a zöld átállás előmozdítása
- **Módosított HRT összértéke 10,4 milliárd EUR**

Keresleti és kínálati hatások

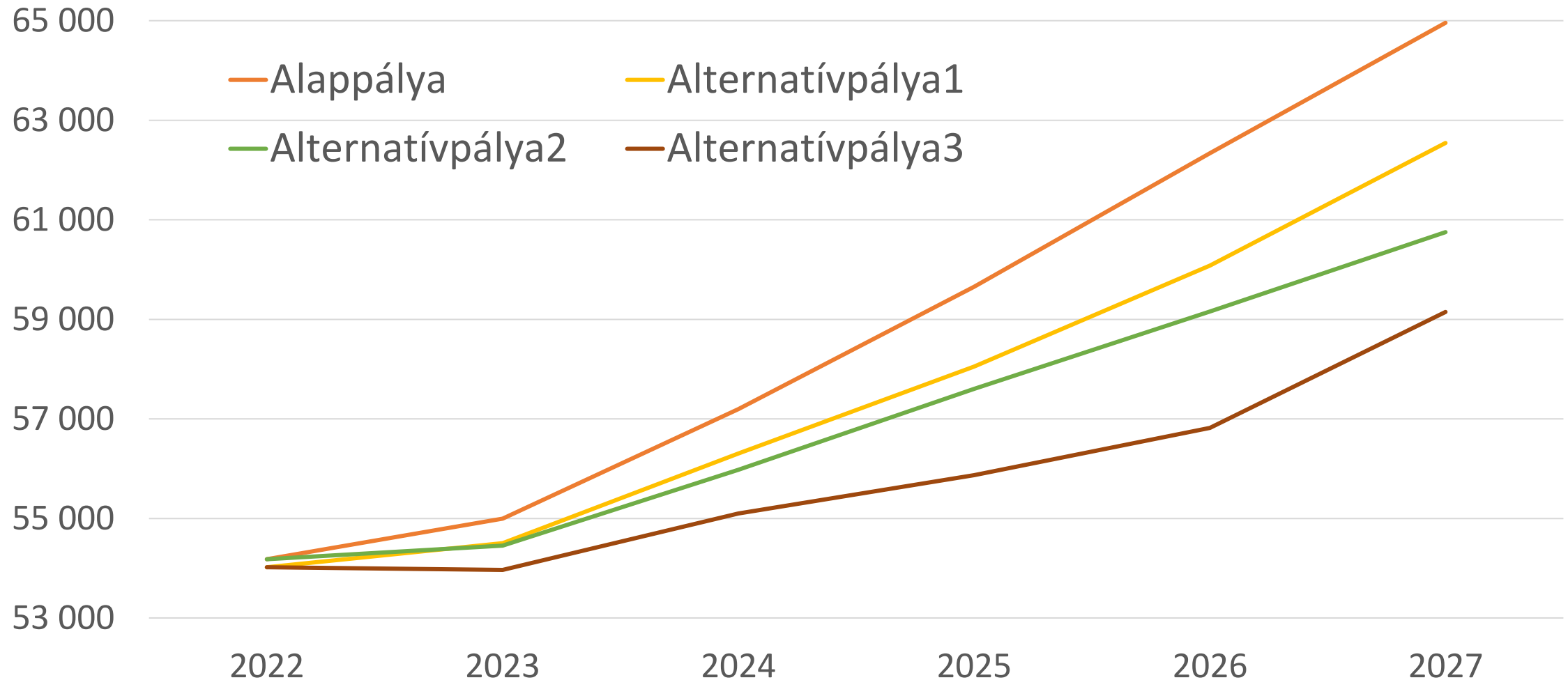
- **rövidtávon GDP hatás a HRT beruházások/reformok megvalósítása következtében az egyes termékek, illetve szolgáltatások iránt kialakuló többletkereslet révén keletkezik.**
- **a közép- és hosszú távú gazdasági hatások számszerűsítése a kínálati oldalra koncentrál**
- **alappálya: a 2023. évi Konvergencia Programban szereplő makrogazdasági projekció A kidolgozott HRT összesen 57 projektet tartalmaz. E reformok/beruházások összesen 9 nemzetstratégiai cél/reform alá kerültek besorolásra. Az 57 projekt megvalósítása az HEE keretében összesen 2 300 milliárd forintot (5,8 md. EUR-t) tesz ki.**

HRT jövedelmi hatások

- **rövid távon (a programok megvalósulása után 2 éven belül) 2 109 milliárd forint bruttó hozzáadott érték.**
- **középtávon (5 éven belül) a növekedési többlet 5 016 milliárd forint lehet, figyelembe véve a rövidtávú hatásokat is.**
- **hosszú távon (10 év) kumuláltan 8 754 milliárd forint bruttó hozzáadott érték**

Gazdasági növekedés Magyarországon a HRT megvalósítása esetén, illetve annak hiányában (GDP, 2020. évi árakon)

HRT növekedési hatások

- **kizárólag a rövidtávú keresleti hatásokat alapul véve a magyar GDP a 2024-2026. években évi 0,7-1 százalékponttal magasabb az alternatív pályához viszonyítva.**
- **a közép- és hosszú távú számítások az előbbit lényegesen meghaladó hatásokat jeleznek. A HRT megvalósítása révén a GDP 2024-2027 között évente 1,5 százalékkal, 2024-2032 között pedig évi átlagban 1,2% feletti mértékben haladhatja meg az alternatív pályát.**

Módszertani megjegyzések

- **A jelzett számítások konzervatív módon, a lehetséges tovagűrűző hatások korlátozott mértékű figyelembevételével készültek, ezért a HRT valóságos hatásait szükségképpen alábecsülhetik.**
- **Hasonló hatással járhat a növekedési projekciók esetleges túlzott optimizmusa. A Konvergencia Programban bemutatott növekedési pálya az időközben felmerült világgazdasági és egyensúlyi problémák ismeretében rövid távon nehezen valósulhat meg.**
- **Ezért a HRT rövidtávú növekedési hatásai valószínűleg jóval nagyobbak lehetnek, mint a bemutatott alappályához képest jelezhető hatások.**
- **Nem tartalmazzák a REPowerEU lehetséges hatásait.**

Záró tanulságok

- a HRT makrogazdasági jelentősége aligha becsülhető túl.
- a jelenlegi rendkívüli feltételek, a súlyos geopolitikai sokk, egyidejűleg a hazai gazdaság alapvető egyensúlyi problémái egyaránt aláhúzzák e lehetőség kihasználásának jelentőségét.
- a HRT teljes megvalósítása brutális erejű kvázi fiskális impulzus
- a növekedés minősége (zöld és digitális átmenet)
- nemzetközi pénzpiaci megítélés, bizalom
- a magyar gazdaság jelenlegi problémái megoldásában, a recesszióból történő kilábalásban kiemelkedő jelentőségű lenne a HRT források maximális hatékonysággal történő felhasználása.
- lényeges, részben elmulasztott lehetőség az NGEU keretében hozzáférhető kedvezményes hitel felhasználása. Ez utóbbi részleges igénylése tárgyában az utolsó pillanatban született döntés.

Halmai Péter

Az EU helyreállítási tervének hatása az Európai Unió és hazánk gazdasági növekedésére

Költségvetési Tanács – Magyar Közgazdasági Társaság

2023. október 05.